

Institutt for fysikk, NTNU

Fagleg kontakt under eksamen:

Professor Kristian Fossheim

Tlf. 93638

KONTINUASJONSEKSAMEN I FAG 74136 – FYSIKK

Fakultet for marin teknikk

20.august 1997

kl.0900 – 1300

Tillatne hjelpebidalar:

Rottmann: Mathematische Formelsammlung.

Barnett and Cronin: Mathematical Formulae.

Øgrim og Lian: Størrelser og enheter i fysikk og teknikk.

Knutsen: Formler og data i fysikk.

O.Jahren og K.J.Knutsen: Formelsamling i matematikk.

Godkjend kalkulator.

Oppgåve 1

- a) Vis at det elektriske feltet i eit punkt P i avstand r frå ei isolert ladning q er

$$\vec{E} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{r^2} \hat{r}$$

Skisser feltet frå ladninga, og ekvipotensialflater til dette.

- b) I figur 1.1 vedlagd på eige ark er skissert feltslinjer frå to like ladningar (a), og frå to like store men motsette ladningar (b). Teikn inn ekvipotensialflater for kvart tilfelle.

- c) Finn uttrykk for det totale elektriske potensialet i punktet P frå dei to ladningane i dipolen $\vec{p} = 2aq\hat{j}$ i figur 1.2. Finn uttrykk for feltkomponentane E_x, E_y, E_z .

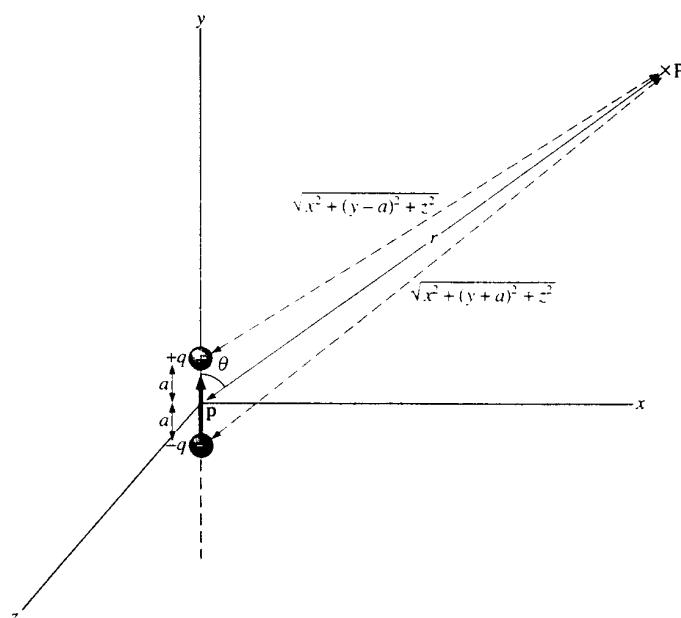

Fig. 1.2

- d) Vi plasserer dipolen i eit inhomogent elektrisk felt som vist i figuren 1.3 nedanfor

Anta at dei to ladningane har fast avstand Δy . Skriv opp total kraft F på dei to ladningane med den symbolbruk som er gitt i figuren ovanfor.

Vis at når Δy er ein liten avstand, blir $F = p \frac{dE(y)}{dy}$.

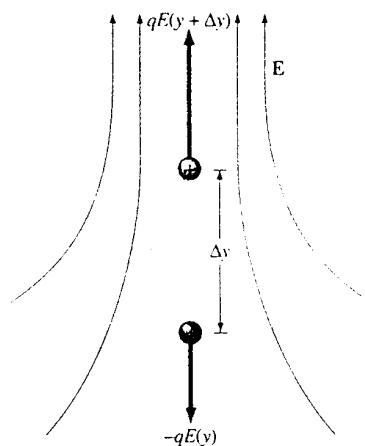

Fig.1.3

Finn uttrykk for krafta F når $E(y) = C \cdot y$ der C er ein konstant.

Kva blir krafta F i eit homogent elektrisk felt?

Forklar kvifor H_2O blir oppvarma av eit hurtig varierande elektromagnetisk felt, til dømes i mikrobølgjeovn, sjølv om feltet er tilnærma homogent.

Oppgåve 2

- a) Skriv opp Ampères lov, og teikn ei enkel skisse som illustrerer den.
Ein tråd med sirkulært tverrsnitt fører ein straum I_0 .
Straumen er jamnt fordelt over heile tverrsnittet med radius a .
Finn uttrykk for magnetfeltet $B(r)$ som funksjon av avstand r frå aksen både inne i leiaren ($r \leq a$), og utanfor ($r \geq a$).
- b) Finn uttrykk for magnetfeltet $B(r)$ for ein innhol tråd med indre diameter a_1 og ytre diameter a_2 som fører ein total straum I_0 for tilfella i) $r \leq a_1$, ii) $a_1 \leq r \leq a_2$, iii) $r \geq a_2$.
- c) La straumen $I_0 = 10A$; $a_1 = 1mm$; $a_2 = 3mm$. Skisser $B(r)$.

- d) Vis ved bruk av symbola gitt i figur 2.1 at $\vec{B}$ -feltet på aksen til ei enkel straumsløyfe er $\vec{B} = \frac{\mu_0 I R^2}{2(y^2 + R^2)^{\frac{3}{2}}} \cdot \hat{j}$. Kva blir uttrykket for $\vec{B}$ i punktet O ?

Kva blir feltet i sentrum av sløyfa når $R = 1\text{ cm}$, $I = 10\text{ A}$?

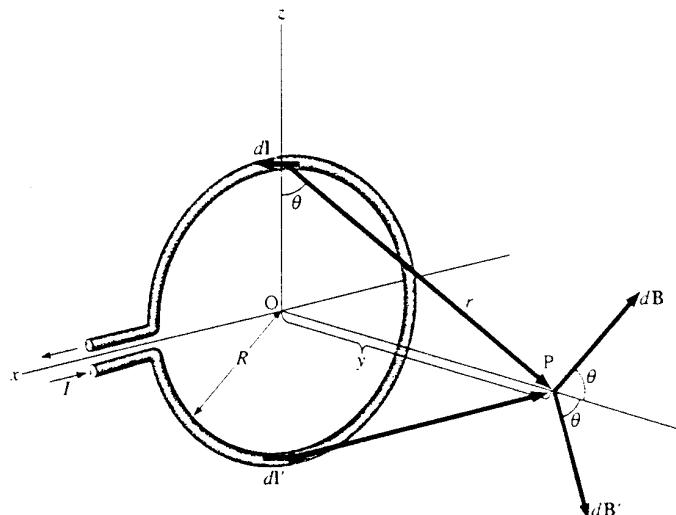

Fig. 2.1

Oppgåve 3

- a) Vi studerer faseforholda i 3 ulike kretsar som vist i fig. 3.1

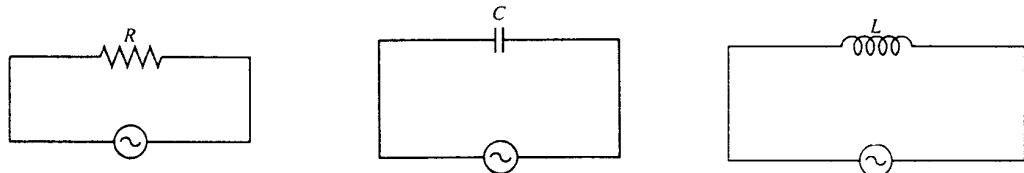

Fig. 3.1.

i)

ii)

iii)

I alle 3 tilfella antar vi at $i(t) = I \cos \omega t$. Finn uttrykk for $v_R(t)$, $v_C(t)$ og $v_L(t)$, og skisser $i(t)$ og $v(t)$ for kvart tilfelle.

- b) Teikn visardiagram for V og I i quart av dei 3 tilfella ovanfor, og påvis at dei to framstillingsmåtane i spørsmål a) og b) samsvarar.
- c) Definer reaktansane X_C og X_L og finn uttrykk for desse i tilfelle ii) og iii). Skisser i eitt diagram korleis R , X_C og X_L varierer med frekvensen.
- Diskuter grensetilfella $\omega \rightarrow 0$ og $\omega \rightarrow \infty$.

d) Figur 3.2 viser ei L-R-C vekselstraumskopling.

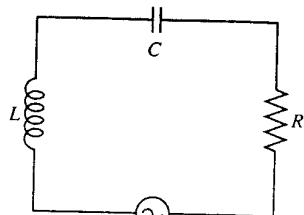

Fig.3.2

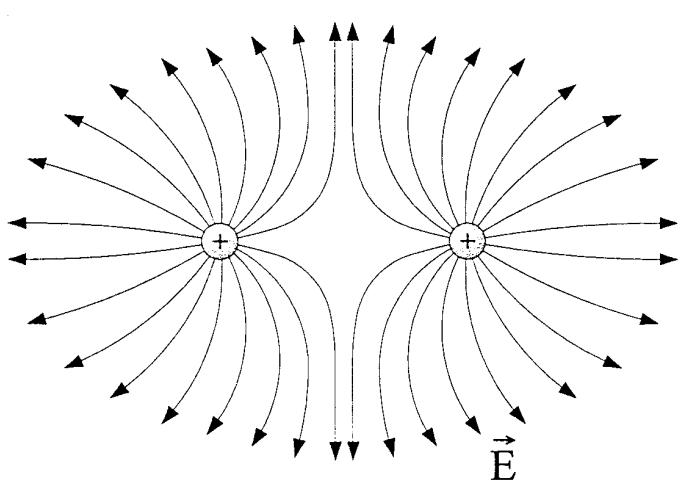
Teikn opp visardiagram for kretsen og påvis spesielt fasevinkelen ϕ mellom I og V for tilfella

$$X_L > X_C \text{ og } X_L < X_C .$$

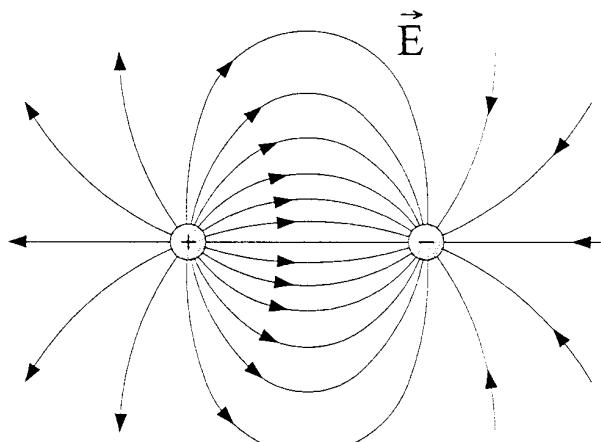
- Vis at $\tan \phi = \frac{\omega L - 1/\omega C}{R}$.

Stud.nr. ....

Fag nr. ....

(a)

(b)

Vedlegg til eksamensoppgåve i fag 74135 og 74136.
Kontinuasjonseksemene 20.08.1997.

$$\text{Potensial fra isolert ladning: } V_p = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{r}$$

$$\text{Elektrisk felt: } E = -\vec{\nabla}V = -\frac{\partial V}{\partial x}\hat{i} - \frac{\partial V}{\partial y}\hat{j} - \frac{\partial V}{\partial z}\hat{k}$$

$$\text{Biot-Savarts lov: } d\vec{B} = \frac{\mu_0}{4\pi} \frac{Id\vec{l} \times \hat{r}}{r^2}$$

$$\text{Ampères lov: } \oint d\vec{l} \cdot \vec{B} = \mu_0 I$$

$$\sin(\alpha \pm \delta) = \sin \alpha \cos \delta \pm \cos \alpha \sin \delta$$

$$\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \text{ H/m} = 4\pi \cdot 10^{-7} \text{ Wb/A} \cdot \text{m}$$

$$\epsilon_0 = 8.85 \cdot 10^{-12} \text{ C}^2/\text{N} \cdot \text{m}^2$$

$$c = 2.9979 \cdot 10^8 \text{ m/s}$$

$$k_B = 1.38 \cdot 10^{-23} \text{ J/K}$$

$$h = 6.62 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}.$$